ESRA GÜNEŞ

REHBERLİK

Geleneksel Eğitim Anlayışı	Çağdaş Eğitim Anlayışı
Öğrenci pasiftir. Öğretim+ Yönetim Zihinsel ve entelektüel gelişim önemlidir. Öğrencinin ihtiyaç ve beklentileri önemsizdir.	Öğrenci aktiftir. Öğretim+ Yönetim +Öğrenci kişilik hizmetleri Bireysel farklılıkları vardır. Öğretmen öğrenciye rehberlik eder. Öğrencileri bütün olarak tanımalı, geliştirmeli.

Öğrenci Kişilik Hizmetleri

1)Sağlık hizmetleri: Sağlığını tehdit eden unsurları önleme hizmetleridir. Aşı, revir, psikiyatri

2)Sosyal yardım hizmetleri: Öğrencilere fırsat ve imkan eşitliği sağlar. Burs, kredi, yarı zamanlı iş

3)Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri

4)Sosyokültürel hizmetler: Öğrencilerin sosyalleşmesine katkı sağlar. Şenlik, gezi, yarışmalar

5)Özel eğitim(kaynaştırma, öög) ve özel yetiştirme(yetenekliler, derste geri kalanlar) hizmetleri

6)Kayıt-Kabul hizmetleri

Rehberlik

Bireyin kendisini tanıması(birincil amaç)

Profesyonel, gizlilik ve gönüllülük esaslı bir yardım sürecidir.

-Gizlilik bazı durumda bozulur; kriz durumu(taciz, şiddet, uyuşturucu), kendisine veya başkasına zarar verme(intihar, adam öldürme)

PDR hizmetleri sadece sorunlu öğrenciler için gerekli değildir. Tüm bireylere yöneliktir.

Bireysel farklılıklara saygı esastır.

Süreçtir

Süreklilik ilkesi vardır. Yaşam boyu.

Planlı ve programlıdır.(sistemlidir)

Özerklik (bireysel sorumluluk) vardır. Birey adına karar verilmez.

Rehberlik hizmetinde kullanılan ilkeler evrenseldir. Her kademede kullanılır.

Maslow İhtiyaçlar Hiyerarşisi ve Kendini Gerçekleştirme Kavramı

Kendini gerçekleştirme, rehberlik hizmetinin nihai amacıdır.

2006'da uygulanan kapsamlı gelişimsel pdr programına göre rehberliğin nihai amacı; yaşam kariyeri ve yaşam kalitesini geliştirmek.

Kendini gerçekleştiren bireylerin özellikleri

- Otantiklerdir. Hayata bakış açıları diğer insanlardan farklıdır.
- Spontan(doğal) davranırlar.
- Nüktedandırlar. Mizah anlayışları gelişmiştir.
- Atılgandırlar.
- İletişim becerileri yüksektir.
- Bağdaşım düzeyleri yüksektir. Tutarlıdır.
- Az sayıda kişi ile dostluk ilişkisi kurarlar.
- Münzevi yaşam sürmezler. Kafalarını kuma gömmezler.
- Yalnızlığa tahammül edebilir, yalnızlığı verimli kullanabilir.

Rehberliğin tarihçesi

Rehberlik çalışmaları ilk kez 1908 yılında ABD Boston'da Parsons tarafından kurulmuştur. Mesleki rehberlik hizmetleri var.

Türkiye'de ilk rehberlik hizmetleri 1953-54 döneminde Gazi Eğitim Enstitüsünde Pedagoji ve Özel Eğitim Bölümlerinde ders programlarına rehberlik dersi konuldu. 1955'te ilk rehberlik merkezi açıldı.

Rehberlik ve Psikolojik Danışman Arasındaki Farklar

Rehberlik	**Psikolojik danışma**
Bilişsel ağırlıklıdır. Konuya hakim bireyler tarafından verilebilir. Süre sınırlaması yoktur. Kişi sayısında sınırlama yoktur. Hizmetin niteliğine göre farklı ortam	Duyuşsal ağırlıklıdır. Sadece psikolojik danışman tarafından verilir. Bireysel:45-50 dakika, grup: 90 dakika Kişi sayısı sınırlıdır. Grup: 8-12 Danışanın kendisini güvende ve rahat ortam

PDR'de Etik İlkeler

1)Gizlilik

2)Gönüllülük

3)Değer aktarımı yapma(Empoze etme)

4)Mesleği kötüye kullanma(Çoklu ilişkiler)

5)Bireye ve topluma karşı sorumluluk

6)Mesleki sınırlarını aşan konulara girmeme(uzmanlık)

7)Para

Rehberlik Modelleri

Merkezileşmemiş modelde: rehberlik görevini sınıf rehber öğretmenleri verir. Hizmeti sunan personel sayısı daha fazladır.

Merkezileşmiş modelde: okulda psikolojik danışman vardır.

1)Parsons modeli: İlk rehberlik modelidir. Mesleğe yöneltme.

2)Eğitimle kaynaştırılmış modeli: Sınıflarda ders olarak okutulması gerekliliği. Eğitim, bilgi…

3)Klinik yaklaşım/Özellik faktör kuramı: Yalnızca sorunlu bireylere dönük. Bireylerin sorununu çözmek için önce sorunların ortaya çıkış nedenlerini bulmak gerekir. Test tekniği, Toplu dosya

4)Karar vermeye yardımcı model: seçeneklerin artmasıyla birlikte bireyin seçenekler arasında kendisine en uygun tercihte bulunmasına yardımcı olduğunu savunmuşlardır. Sanayi devrimiyle birlikte ortaya çıkan modeldir.

5)Gelişimsel rehberlik: Geleneksel modellere tepki olarak ortaya çıkmıştır. Kritik dönem kavramı üzerine kurgulandı. Hedef yönelimlidir, öğretmen odaklıdır, öngörüseldir, sadece eğitim kurumlarında hizmet sunar.

Geleneksel yaklaşım: görev yönelimli ve uzman odaklıdır, tepkiseldir, her kurumda hizmet sunar.

6)Kapsamlı PDR program modeli: Gelişimsel rehberlik anlayışına dayanır.

a)Müfredat: yeterlilik alanları; kişilerarası ilişkiler, kendini kabul, eğitsel başarı, eğitsel ve mesleki gelişim, okul ve çevre, toplum ve aile, sağlıklı ve güvenli yaşam.

Sınıf içi rehberlik etkinliklerinin çoğunluğunu sınıf rehber öğretmenleri uygular. Uzmanlık gerektirenleri psikolojik danışman yapar.

Sınıf rehber öğretmeni etkinliklerin yerlerini değiştiremez. Değiştirecekse okul rehber öğretmeniyle işbirliği yapıp okul müdürüne onaylatmalıdır.

b)Bireysel planlama: Bireyi tanıma, bilgi sunma, yöneltme, izleme

c)Müdahale hizmetleri: Psikolojik danışma, krize müdahale, iyileştirici, sevk. Problem ortaya çıktığında verilecek hizmetlerdir

d)Sistem desteği: İdarecilerin, öğretmenlerin, velilerin, personellerin işbirliği yapması.

İşlevlerine Göre;

Uyum sağlayıcı işlev: Oryantasyon; okula yeni başlayan öğrenciler, ailesiyle anlaşamayanlar. Sosyal yaşama uyum sağlamak, okul yaşantısına uyum sağlamak, kişisel uyum.

Önleyici işlev: Bir sorun ortaya çıkmadan önce yapılan veya daha fazla büyümesini engellemek eylemler.

Yöneltici işlev: Bireyin kendisine uygun meslekleri, eğitsel alanları, okulları, eğitsel kulüpleri, seçmeli dersleri, sosyal etkinlikleri tercih edebilmesine yardımcı çalışmalardır. Bireyi tanıma tekniği uygulanır. Ders seçimi, üniversite seçimi, bölüm ve meslek seçimi, eğitsel kulüp seçimi

Geliştirici işlev: Bireyin kritik dönemini sağlıklı bir şekilde atlatılmasına yardım eder. (Ericson, Freud, Piaget dönemleri) gelişim görevleri kazanmak; kişisel bağımsızlık, kimlik kazanma gibi

Ayarlayıcı işlev: Doğrudan programları ilgilendirir. Okul rehberlik ve öğretim programlarının işlevsel hale getirilmesi. Yıllık rehberlik programı, BEP…

Tamamlayıcı işlev: Eğitsel süreçlerin daha iyi işlemesine ve bu yolla öğrencilerin başarılarının artmasına yardımcı rehberlik uygulamalarıdır. Sınıf ortamı, dersin işlenişi, verimi artırmak

İyileştirici işlev: İstenmeyen davranışın düzeltilmesi veya ortadan kaldırılması. Kalıcı çözümdür.

Kriz yönelimli işlev: Bireyin hayatında yıkıcı etkisi olan davranışın etkisini azaltmak. Yıkıcı davranış aniden ortaya çıkar ve mutlaka müdahale edilmesi gerekir. Ölüm, doğal afet, boşanma…

Rehberlik Hizmetleri

Doğrudan Hizmetler(bireye dönük)	**Dolaylı Hizmetler**(birey dolaylı etkilenir)
Psikolojik danışma Bireyi tanıma Oryantasyon Bilgi toplama ve sunma Yöneltme/Yerleştirme Sevk/Refere İzleme	Program-plan hazırlama Araştırma ve değerlendirme Müşavirlik/Konsültasyon Veli-çevre ilişkileri Akran temelli ilişkiler(Akran eğitimi, danışmanlığı, arabulucuğu)

Psikolojik danışma; diğer rehberlik hizmetlerinin temelini oluşturur. Sadece psikolojik danışmanlar tarafından verilir.

Bireyi tanıma; temel amaç bireyin kendini tanımasına yardımcı olmak. Teknikler amaç değil araçtır. Birey tek teknik ile tanınamaz. Süreklilik göstermelidir. Bütün halde tanınmalıdır.

Oryantasyon; öğrencileri yeni bir duruma veya ortama alıştırmak. Ayrıca okulda ortaya çıkan yeni gelişmeler ve uygulamalar da oryantasyona dahildir. Okuldaki herkes bu hizmeti verebilir.

Bilgi toplama ve sunma; öğrencilerin ihtiyaç duyacağı her türlü bilgiyi öğrencilerle paylaşma

Yöneltme; bireyin eğitsel kola, sosyal kulübe, alan seçimine, bir üst eğitim kurumuna, bir mesleğe yönlendirilmesi sürecidir. Yetenek-İlgi-Başarı ölçüt alınır. Normal basit düzeyde bir durum vardır.

Sevk ise bireyin RAM'a, hastaneye, psikoloğa, emniyete, kliniğe gönderilmesi işidir. Yöneltme hizmetine göre daha resmi ve uzmanlık gerektiren bir hizmettir.(okul dışı sevk) Sınıf rehber öğretmeninin okul rehberlik servisine yönlendirerek gerçekleşir(okul içi sevk)

İzleme hizmetlerin amacına ulaşıp ulaşmadığını değerlendirmektir. Rehberlik çalışmalarının geri bildirimi gibidir.

Veli ile ilişkiler; Doğrudan veliye dönük bir hizmettir. Veliyi bilgilendirmek için yapılır. Rehberlik hizmetlerine katkı olsun diye de yapılır. Müşavirlik veli ile ilişkilere göre daha uzmanlık gerektirir. Çocuğun gelişimsel özellikleri hakkında bilgi vermek, aileyle işbirliği yapmak.

Çevre ile ilişkiler; Okul çevresiyle etkileşim içerisinde bulunmaktadır. Okul çevresinin öğrenci lehine kullanılması çevre ile ilişkiler denir. Kurum dayanışması sağlanır.

Müşavirlik sadece psikolojik danışmanlar tarafından sunulur. Öğretmenlere, yöneticilere ve velilere dönük olabilir. Bir sorun vardır bu sorunu çözmek için işbirliği kurulur. Öğrencinin gelişmesine yönelik kurdukları yardım ilişkisidir. Ayrıca alanda aynı düzeyde olan meslektaşların psikolojik danışma oturumlarını tartışarak bilgi almasını da sağlar. Ortak rehber anlayışı sağlanır.

Akran eğitimi; bilişsel

Akran danışmanlığı; duyuşsal

Akran arabuluculuğu; çatışma çözme konularında birbirine yardımcı olurlar.

Araştırma ve değerlendirme psikolojik danışmanın okulda çeşitli araştırmalar yürütüp belli verileri elde etmesi kastedilir.

Program-plan hazırlama bir okulun yıllık rehberlik programının hangi aşamalardan geçerek nasıl oluştuğunu açıklamak için kullanılan rehberlik hizmetidir. Psikolojik danışman tarafından hazırlanır.

Sınıf rehberlik programı: sınıf rehber öğretmeni. Okul rehberlik programı: okul rehber öğretmeni. İl rehberlik programı(çerçeve programı): RAM personelleri

Problem Alanına Göre;

Eğitsel rehberlik: Eğitim öğretim ile ilgili çalışmalar

Sınav kaygısı, oryantasyon, hızlı okuma teknikleri, alan seçimi, verimli ders çalışma, planlı çalışma

İlkokul, ortaokul kademesinde ön plandadır.

Mesleki rehberlik: Bireyin kendini tanıması, sağlıklı meslek tercihi yapması, kariyer planlama

Mesleki bilgilendirme, meslek tercihi yapma, mesleki olgunluk, meslek gezileri

Ortaokul, lise kademesinde ön plandadır.

Kişisel-sosyal rehberlik: Bireyin yaşamı içinde ortaya çıkan kişiyi ilgilendiren problem. Okul rehber öğretmeni müdahaleyi yapabilir.

Özgüven eksikliği, benlik saygısı, gelecek kaygısı, çatışma çözme, öfke kontrolü, atılganlık eğitimi

Sorularda öncelikli olarak verilen soruna dikkat edilmelidir. Genelde cevap kişisel rehberlik olur.

Ortaokul, lise kademesinde ön plandadır.

Mesleki Rehberlikte Temel Kavramlar

Meslek seçiminde önce yetenek sonra ilgi ve daha sonra diğer etmenler gelir.

İlgi doğuştan gelmezdir. İlginin en kararlı olduğu dönem yetişkinlik dönemidir.

Yetenek doğuştan gelir.

Mesleki olgunluk okul öncesi dönemde başlar. Bireyin içinde bulunduğu gelişim döneminde mesleki gelişim görevlerini yerine getirmesidir. Kritik dönemdir.

Mesleki danışma bireyin mesleki seçiminde kararsız kaldığı durumlarda yapılan uzman yardımıdır.

Mesleki yetkinlik bir mesleği yapabilmek için gereken özelliğe sahip olup olmamak.

Mesleki doyum yaptığın meslekten elde edilen maddi ve manevi süreç

Mesleki gelişim dönemleri

Uyanış-farkında olma(5-12)- Araştırma-Keşfetme(12-15)-Karar(15-18)-Hazırlık(18-23)-İşe yerleşme

Mesleki Danışma Kuramlarının Sınıflandırılması

Özellik – Faktör uyumlu kuramlar	Parsons'un özellik – faktör kuramı Holland'ın kişilik kuramı
Psikodinamik kuramlar	Psikanalitik kuram Roe'nun ihtiyaçlar kuramı
Gelişimsel kuramlar	Ginzberg ve arkadaşlarının gelişim kuramı Super'ın benlik kuramı Gottfredson'un daraltma ve uzlaşma kuramı
Sosyal öğrenme kuramı	
Karar kuramları	
Diğer kuramlar	Hoppock'un İhtiyaçlar Kuramı Şans / Kaza / Kader Kuramları

Ginzberg ve arkadaşlarının gelişim kuramı

Mesleki gelişimin büyük ölçüde geriye dönülemez olduğunu vurgular.

Meslek seçimi bir anda değil, bir süreçte gerçekleşir.

Uzlaşma önemlidir.

1)Hayal(Fantezi) dönemi/7-11 yaş(ilkokul)

Hoşlandıkları meslekleri edinmek istediklerini söyler.

Çocuk çevresindeki insanlarla yetişkinlerle özdeşim kurar ve onların mesleğine yönelir.

2)Geçici seçimler(Deneme) dönemi/11-17 yaş(lise)

Birey ilgi, yetenek ve değerlerini farkına vardıkça düşünceleri değişir.

a)İlgi/11-12

b)Yetenek/13-14

c)Değer/14-15

d)Geçiş/16-17: karar

3)Gerçekçi Seçimler dönemi/18-23 yaş(üniversite)

a)Araştırma-keşfetme/18-19: araştırma yapılan, bilgi toplanılan dönem.

b)Billurlaşma/20-21: Bireyin seçtiği meslekte devam edip etmeyeceği ile ilgili kesi karar vermesi

c)Belirleme/22-23: Bireyin yol haritası çizmesi, gelecekle ilgili plan yapması

Super'in Benlik Kuramı

Meslek seçimi bireyin benlik algısının bir ifadesidir.

Mesleki gelişim hayatın sonuna kadar devam eder.

Eğer o meslek kendisine uygun gelmezse geriye dönüş yapabilir.

Sentez sürecidir.

1)Büyüme(Özdeşleşme) evresi/14 yaşa kadar

a)Hayal: heves, arzu, anlık gereksinim, rol denemeleri, hayal kurma

b)İlgi

c)Yetenek

2)Araştırma(Keşfetme) evresi/15-24 yaş

a)Deneme: Lise dönemi

b)Geçiş: Gencin belirli bir meslek alanına hazırlayan eğitim sürecine başladığı dönemdir. ,Üni

c)Sınama ve izleme: İşe girer ve bu işin kendisine uygunluğunu sınar.

3)Yerleşme/25-44

4)Koruma, devam ettirme/45-64

5)Çöküş/65

Roe'nun İhtiyaçlar Kuramı

Bireyin çocukluk döneminde ihtiyaçlarını karşılaması meslek seçimini etkiler.

Çocukluk yaşantıları, anne baba tutumları meslek seçiminde belirleyici faktörler.

Holland'ın Kişilik Tipoloji Kuramı

Meslek seçimi kişiliğin bir yansımasıdır.

Gerçekçi, Araştırıcı, Sanatçı, Sosyal, Girişimci, Geleneksel

Parsons'un Özellik-Faktör Kuramı

Her bireyin kendine has özellikleri ve her mesleğin kendine özgü nitelikleri vardır.

Sağlıklı meslek seçimi iki özelliğin iyi bir şekilde eşleşmesine bağlıdır.

Bireyi Tanıma Teknikleri

Bireyi tanımanın asıl amacı onun kendisinin tanımasına yardımcı olmaktır.

Kullanılan tüm teknikler bu amaca hizmet eden araçlardır.

Projektif kişilik testleri, uzmanlık gerektirir, bilinçdışını ortaya çıkartır, yoruma açıktır.

Tekniklerin kullanımı esnasında karşılaşılan hata türleri; orta yol cevap verme ya da boş bırakma hatası, yanıltma hatası(testte ölçülmek istenen özelliğe göre bilerek yanıltacak cevabı verir), ve sosyal kabul hatası(dışlanmamak için).

Derecelendirme ölçeklerine karışan 5 tür hata vardır. Bunlar genelleme, kişisel yanlılık, mantık hatası, gözlem yetersizliği, anlam hatası.

Anlam hatası: Gözlemcinin gözleyeceği özelliğin ne olduğunu anlayamaması.

Mantık hatası: Gözlemcinin birbirine benzeyen kavramları karıştırması.

Genelleme hatası: gözlemcinin birbirinden farklı özellikler arasında ilişki kurması.

Kişisel yanlılık hatası: Değerlendirilen kişilerin hepsini aynı veya çok yakın derecelere ifade etme.

Test Teknikleri

Maksimum Performans Testleri	**Tipik Davranış Testleri**
Bilişseldir. **a)Başarı**; Standart başarı(KPSS) ve öğretmen yapımı **b)Yetenek;** Genel(IQ testi), özel	Duyuşsaldır. Uzmanlık gerektirir. **a)Kişilik;** Standart(seçenek) ve projektif(yorum) **b)İlgi** **c)Tutum**(duygu, düşünce, davranış)

Test Dışı Teknikler

Gözleme dayalı	**Kendini anlatma**	**Sosyometrik**	**Etkileşime dayalı**	**Diğer teknikler**
Gözlem Gözlem listeleri Anekdot Özellik kayıt Derecelendirme ölçeği	Otobiyografi Arzu listesi Zaman cetveli Problem tarama listesi Öğrenci tanıma fişi Anket Kime göre ben neyim	Sosyometri Kimdir bu Rol dağıtım tekniği Sosyal uzaklık	Görüşme Oyun terapisi Psikodrama Sosyodrama	Bibliyoterapi Vaka incelemesi Vaka konferansı Veli görüşmesi Ev teknikleri Toplu dosya Anı defteri

1)Gözleme Dayalı

a)Gözlem; Sistematik gözlem; planlı ve Doğal gözlem; plansız. Davranışın altındaki nedeni hakkında bilgi vermez. Sadece davranışı gösterir. Gözlenen gözlendiğini bilmemelidir. Gözlem sırasında kayıt yapmak yanlıştır.

b)Gözlem listesi(Kontrol listesi); Sadece davranış var mı yok mu diye kullanılır.

c)Derecelendirme ölçekleri; Davranışın sayısına ve sıklığına ilişkin bilgi edinilir.

d)Özellik kayıt çizelgesi; Tek bir alana ait özelliklerin öğrencilerde var olup olmadığını test eder.

e)Vaka kaydı(Anekdot); Bir davranışın gözlem sürecine yorum katılmaksızın en objektif biçimde kayıt altına alınması. Sadece bir olay için kullanılır. Olay kaydedildikten sonra ek olarak yorum yazılabilir.

2)Kendini anlatmaya dayalı

Bilgi kaynağının birey olduğu tekniklerdir.

a)Anket; bir kişiden ya da gruptan kısa zamanda çok bilgi almak amacıyla kullanılır.

b)Görüşme(Mülakat); etkileşime dayanır. Güdümlü(uzman odaklı) ve Güdümsüz(eşit paylaşım) Yapılandırılmamış(plansız), Yapılandırılmış(planlı görüşme)

Görüşme kayıt hataları

Derleme hatası: kayıt yaparken abartılı yazmak

İhmal hatası: bazı şeyleri önemsiz diye yazmamak

Yer değiştirme hatası: anlatılanların sırasını değiştirmek

Tanıma hatası: anlatılanları anlayamamak, olaylar arasında bağlantı kuramamak

c)Otobiyografi; Bireyin kendi yaşam öyküsünü anlatması. Uzmanlık gerektirir. Otobiyografi yorumlarken yazının uzunluğu-kısalığı, genel havası, tutarsızlığı, yazının güzelliği-çirkinliğine dikkat edilir.

d)Zaman çizelgesi; kişinin zamanını nasıl kullandığını gösterir. Kişiye boş çizelge verilir, kişi bunu tek başına doldurur, daha sonra çizelge üzerinde oynamalar yapılır. Ders çalışma programıdır.

e)İstek(Arzu) listesi; Okul öncesi ve ilkokul döneminde bireylerin beklentilerini, doyurulmamış ihtiyaçlarını ve onları derinden etkileyen durumları görebilmek için kullanılır.

f)Problem tarama listesi; Bireyi etkileyen problemlerin belirlenebilmesi için kullanılan araçtır.

g)Kime göre ben neyim; kişi çevresindeki kişiler tarafından nasıl tanındığını kendisinin ifade etmesi. Arkadaşlarıma göre, öğretmenlerime göre, aileme göre… benlik algısı var.

h)Anı defteri; bireyin hayatında onu etkileyen olayları tarih belirterek ifade etmesi amacıyla kullanılır.

3)Sosyometrik teknikler

Sınıf içindeki sosyal ilişkileri ortaya çıkarabilmek için kullanılan tekniklerdir.

a)Sosyometri; Bir sınıfta bulunan öğrencilerin sosyal dokusunu ortaya çıkarmak için kullanılır. (liderler, karşılıklı seçenler, terk edilenler, reddedilenler, klikler, çekingenler)

Sınıftaki sosyal ilişki değişebileceğinden ara ara tekrarlanmalıdır.

Sosyometrinin uygulanma amacı izole edilmişleri belirlemektir.

Uygulanması için belirli bir zaman geçmesi lazım, öğrencilerin birbirini tanıması lazım.

Kişi 3 tercihi de doldurmak zorunda değildir. Boş bırakabilir.

1. derece için 3 puan. 2. Derece için 2 puan. 3.derece için 1 puan verilir.

b)Kimdir bu; Kişiyi çevresindeki kişiler tanımlıyordur. Bir öğrencinin neden dışlandığını sadece bu ölçekle görebiliriz. Bağdaşımı nasıl diye bakılır.

c)Sosyal uzaklık ölçeği; Sınıftaki arkadaşlarını hangi sosyal uzaklıkta algıladığını görmek için kullanılır. 1-5 arasında derecelendirilir.

d)Rol dağıtım tekniği; Öğrencilerin sınıftaki arkadaşlarını hangi role ya da kahramana benzettiklerini belirlemek için kullanılır. Hikaye verilir. Karakterler verilir ve roller kişilere dağıtılır.

e)Sosyal atom ölçeği

4)Drama ve oyun teknikleri(Etkileşime dayalı)

a)Psikodrama; uzmanlık gerektirir. Bireyin kendi yaşadığı problemi uzman ve yardımcı oyuncular eşliğinde yine kendisinin oynayarak sorunla yüzleşmesi ve çözünmesi amacıyla kullanılan bir teknik.

b)Sosyodrama; Psikodrama kadar uzmanlık gerektirmez. Sosyal bir durumun sınıf ortamına getirilerek bireyler tarafından canlandırılması ve çözümlenmesi sürecidir. Temel amaç bireyde sosyal duyarlılığı artırmaktır. Kadına şiddet, komşuluk ilişkileri…

c)Oyun terapisi; Uzmanlık gerektirir. Okul öncesi ve ilkokul döneminde çocuğun oyuncaklarla dolu olan bir odaya alınarak oyuncaklarla olan iletişiminden sonuçlar çıkarılır. Çocuğu etkileyen olayları, beklentileri, doyurulmamış ihtiyaçları anlaşılır.

5)Diğer teknikler

a)Vaka incelemesi; Sorunlu bireyin uzman tarafından derinlemesine incelenmesi süreci. Sorunlu birey sürece katılır.

b)Vaka konferansı; Sorunlu bireyin dosyasının birden fazla uzman personelin bir araya gelerek gerçekleştirdiği bir toplantıdır.

c)Bibliyoterapi; kitapla terapi.

d)Ev ziyaretleri; planlı ve haberli gerçekleşir.

Toplu dosya: Bütün bu tekniklerden birey hakkında toplanılan bilgilerdir. Gizlilik düzeyine göre;

1)Birinci düzey: Çocuğun kimlik bilgileri, fiziksel özellikleri

2)İkinci düzey: Çocuğun ailesiyle ilgili bilgilerin yer aldığı düzeydir.

3)Üçüncü düzey: Bireyi tanıma teknikleri. Aile ve rehberlik servisinin izni gerekir.

4)Dördüncü düzey: Kişilik testleri, adli sicil raporları, sosyal hizmet raporları… Ulaşılabilirliği mahkeme kararına bağlıdır.

Psikolojik Danışma Kuramları

Güdümlü(Geleneksel) pd yaklaşımı

Süreç, psikolojik danışman tarafından yönlendirilmektedir.

Çeşitli bilgilerin danışana sunulması sonrası problemlerin çözüme kavuşturulacağı durumlardır.

Güdümsüz(Demokratik) pd yaklaşımı

Psikolojik danışman, süreci yönlendirmekten ziyade danışanın problemlerini çözmesine katkı sağlar

Danışanın kaygıları, heyecanları, algılama biçimi nedeniyle problemler yaşadığı durumlarda etkili olur.

Varoluşçu(Existansiyalizm)	**Hümanistik(İnsancıl)**	**Psikanalitik**	**Davranışçı**
Rollo May, Victor Frankl, Irvin Yalom	A. Maslow, C. Rogers	S. Freud Güdümlüdür.	Ivan Pavlov, Watson, Thorndike Güdümlüdür.
Anahtar kelimeler Varoluş, varoluş kaygısı Ölüm gerçeği, özgür olma Yokluk ve hiçlik duygusu Şimdi ve burada, anı yaşama Yaşamı anlamlı kılma	**Anahtar kelimeler** İnsan doğuştan iyi. Kendini gerçekleştirme İhtiyaçlar piramidi Olumlu benlik Tam fonksiyonlu insan Koşulsuz kabul ve saygı Empatik yaklaşım Her birey biricik	**Anahtar kelimeler** İnsan kötüdür İd-ego-superego Bastırılan dürtü Cinsellik-saldırganlık Bilinçaltı Serbest çağrışım Transferans Rüya analizi Dil sürçmeleri Psikoseksüel gelişim	**Anahtar kelimeler** Boş levha İnsan doğuştan nötr Davranışlar öğrenilmiş Pekiştirme ve ceza Klasik ve edimsel koş. Pekiştirme tarifeleri Koşullanma yöntemleri

Gestalt	**Gerçeklik(Kontrol)**	**Fenomenolojik**	**Eklektik**
Perls, Köhler, Wertheimer	William Glasser Güdümlüdür.	Kelly,Snygg,Combs	
Anahtar kelimeler Bitirilmemiş işler Şimdi ve burada Bütünlük ve denge Bütün-parça ilişkisi	**Anahtar kelimeler** Sorumluluk alma Seçim Başarılı kimlik Başarısız kimlik Gerçeklerle yüzleşme	**Anahtar kelimeler** Fenomenal alan Algı alanı Bireyin iç dünyası Öznel yaşantılar İçe bakış yöntemi Kendisini anlamlandırma	**Anahtar kelimeler** Birden fazla kuram Her kuram eksiktir. Duruma uygun kuram

Bilişsel terapi ve Akılcı-Duygusal kuram	**Transaksiyonel Analiz**
Aeron Beck ve Albert Ellis Güdümlü yaklaşımdır.	E. Berne **Amaç**: Bireyin özerkliğini kazanması ve bütünleşmiş yetişkin benlik durumunu geliştirmek
Anahtar kelimeler Olumsuz otomatik düşünceler Bilişsel çarpıtmalar Olayları anlamlandırma biçimi Akılcı ve mantıklı düşünceler ABC çerçevesi	**Anahtar kelimeler** Benlik durumları Anne-baba benlik Çocuk benlik Yetişkin benlik: insanın akılcı ve mantıklı tarafı İnsanın doğası olumlu, yaşantısı kötü

Johari Penceresi(İletişim Penceresi)

	Başkalarınca Bilinenler	Başkalarınca bilinmeyenler
Kendince bilinenler	Açık(arena) alan	Gizli alan
Kendince bilinmeyenler	Kör alan	Kapalı(Karanlık) alan

Açık alan: Saydam kişilerdir. En geniş olması gereken alandır.

Gizli alan: kişinin sırlarıdır.

Kör alan: kişi kendini tanımıyordur. Bireyi tanıma tekniği uygulanmalıdır.

Çatışma Çözme Taktikleri

1)Ayıcık(Sevilme)

İyi çocuk eğilimi

İlişkinin bozulmaması için amacından vazgeçebilir.

2)Kaplumbağa(Geri çekilme)

Bana dokunmayan yılan bin yaşasın.

Ne ilişki ne amaç kazanılır.

Riski hissettiği an çatışma girmez ve uzaklaşır.

3)Tilki(Uzlaşma)

Fedakarlık vardır.

Sağlıklı iletişim vardır.

İletişim de önemli amaç da önemli.

4)Köpekbalığı(Saldırganlık)

Amaca ulaşmak için her yol mubahtır.

İlişki önemsizdir.

5)Bilge baykuş(Yüzleşme)

Sorunla yüzleşir, sorunu tanımlar ve soruna çözüm odaklı yaklaşır. Çatışma çözer.

Sağlıklı iletişim vardır.

İletişim de önemli amaç da önemli.

Rehberlikte Örgüt ve Personel Yapısı

Okullar rehberlik faaliyetleri açısından RAM'a bağlıdır.

Okul müdürü

Rehberlik hizmetleri yürütme komisyonunun başkanıdır.

Rehberlik uzmanları arasında iş bölümü yapar, koordinatör rehber öğretmen görevlendirir

Yıllık programı onaylar, RAM'a gönderir

Rehberlik hizmetlerinin sağlıklı yürütülmesi için araç-gereç sağlar. Hizmetlerin yürütülüp yürütülmediğini denetler.

Koordinatör rehber öğretmen;

Okulda birden fazla rehber öğretmen varsa bunlardan biri okul müdürü tarafından okul yönetimi ile rehberlik servisi arasında ilişkiyi kurmak için görevlendirilir. Görevlendirilen kişiye denir.

Sınıf rehber öğretmeni;

Bir sınıfın sınıf rehberlik programını hazırlayan ve uygulayan kişidir. Atamasını okul müdürü yapar.

Rehber öğretmenin görevleri

Okul rehberlik ve psikolojik danışma servisinin yıllık programını düzenler.

Okul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme kurulu

Her okulda kurulması zorunludur. Senede en az 3 defa toplanır. Eylül, şubat ve haziran ayında. Okulda yapılacak rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini Eylül ve Şubat aylarında planlar, Haziran ayında ise yapılan plandaki nitelikleri değerlendirir.

Üyeler; okul müdürü(başkan), rehber öğretmenler(daimi), temsilci sınıf rehber öğretmeni, okul aile birliği temsilcisi, okul disiplin kurulu temsilcisi, bir adet öğrenci temsilcisi.

Yıllık rehberlik planını inceler ve uygulanması için gerekli önlemleri alır.

NOT: Danışma komisyonu il düzeyinde, yürütme komisyonu okul düzeyinde toplanır.

Özel Eğitim Hizmetleri

Özel eğitim: Normal gelişim sürecinden anlamlı ölçüde farklılaşmış bireylere kendi ihtiyaçlarına uygun olarak en az kısıtlayıcı eğitim ortamında yapılan uygulamalardır.

Öğrencinin özel gereksinimi olup olmadığını tanılayan ve öğrenciyi bu eğitim seçeneklerinden birisine yönlendiren RAM'dir.

Özel eğitim alması gereken kişiler

- Üstün zekalı bireyler
- Zihinsel engelli bireyler
- Dikkat eksikliği-hiperaktivite bozukluğu olanlar
- Öğrenme güçlüğü yaşayanlar
- Otizm tanısı almış olanlar
- Kromozomal bozukluklar
- Epilektik olanlar
- İşitme engelli olanlar
- Görme engelli olanlar
- Ortopedik yetersizlik yaşayanlar
- Çok üstün yetenekli bireyler
- Kronik rahatsızlığı olanlar

Özel eğitimin ilkeleri

- Bu bireylerin eğitimi **kendi ihtiyaçlarına göre** yapılır. Çocuğun ihtiyaçları bireyselleştirilmiş eğitim planında (BEP) belirlenir.
- Bireylerin eğitimine olabildiğince erken başlanmalıdır. Bunun adı **erkenlik** ilkesidir.
- Bireylerin eğitimi, sosyal çevreden ayrıştırılmadan yapılmalıdır. Bunun adı **kaynaştırma** ilkesidir.
- Bireylerin eğitiminde ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte çalışılmalıdır. Bunun adı **işbirliği** ilkesidir.
- Aile eğitimin önemli bir parçasıdır. **Aile** olmadan özel eğitim çalışmalarının başarıya ulaşabilmesi mümkün değildir.
- Bireylerin tanılanmasında birden çok etmen göz önünde bulundurularak ayrıntılı bir inceleme yapılmalıdır. Bunun adı **alternatiflik** ve **derinlik** ilkesidir.
- Bireylerin bütün gelişim alanları açısından desteklenmesi sağlanmalıdır. Bunun adı **bütünlük** ilkesidir.
- Özel eğitim sürecinde tanılama(eğitsel) RAM tarafından yapılır.

Özel eğitim süreci içerisinde kullanılan temel kavramlar

Zedelenme/Sapma: Vücut uzuvlarının herhangi bir uyarıcıya maruz kalmasıdır.

Örnek: Bacağını kaybetmesi

Yetersizlik: Zedelenme sonucunda vücut organlarının temel işlevlerini yerine getirememesidir.
Örnek: Yürüyememesi

Engel/Handikap: Yetersizlik sonucunda bireyin oynaması gereken sosyal ve toplumsal rolleri yerine getirememesidir. Otobüse binememesi

Risk taşıma: Her birey engelli adayıdır.

Ayrıcalıklı: Akranlarından daha olgun, zeki veya yetenekli çocuklara yönelik kullanılır.

Kaynaştırma eğitimi

En az kısıtlayıcı eğitim ortamıdır. Özel gereksinimli bireyin RAM tarafından yapılan yönlendirme sonucunda normal sınıflarda sınıf öğretmenleri tarafından normal gelişim gösteren akranlarıyla bir arada BEP planına bağlı olarak aldıkları eğitimdir.

En az kısıtlayıcı olan tam zamanlı kaynaştırma yani çocuk normal sınıfta normal öğrencilerle ders almasıdır. En kısıtlayıcı olan ise özel eğitim okulu ve yatılı özel eğitim okuludur. Çünkü buralarda çocuğun normal bireyleri görmesi mümkün değildir.

Diğer okullarda sunulan özel eğitim uygulamaları

- Görme engelliler okulu
- İşitme engelliler okulu
- Ortopedik engelliler okulu
- Hafif düzeyde zihinsel engelliler okulu
- Özel eğitim iş uygulama merkezleri
- Özel eğitim anaokulları
- Otistik çocuklar eğitim merkezleri(OÇEM)

- Bilim sanat eğitim merkezleri(BİLSEM)

Özel eğitim süreci

1)Eğitsel değerlendirme

2)Tanılama: RAM tarafından yürütülür.

3)Yönlendirme: öncelikle en az sınırlandırılmış eğitim ortamları dikkate alınır.

4)Yerleştirme

5)İzleme

Özel eğitim sınıflarında aynı tür yetersizliği olan öğrenciler eğitim görmekte ve birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılmaktadır.

BEP: yasal bir zorunluluktur. Her özel gereksinimli öğrenci için ayrıntılı değerlendirme verilerine dayanarak öğrencinin ailesi ile uzmanların birlikte hazırladıkları yazılı dokümandır.

BEP bir dönem veya bir öğretim yılı için hazırlanabilir. BEP aylık, üç aylık ve yıllık olarak değerlendirilir.

Okul müdürü-yardımcısı, özel eğitim öğretmeni, psikolojik danışman, branş öğretmeni, sınıf öğretmeni, öğrenci, velisi

NOTLAR

- ✓ Sempati, danışanın anlattıklarından sonra kendi geçmişte yaşadığı problemleri yeniden yaşayıp danışanıyla duygudaş olması.
- ✓ Özdeşim, danışmanın, kendini onunla(danışanıyla) aynı sanması
- ✓ İçsel referans: Danışanın bakış açısından bakmak
- ✓ Dışsal referans: Danışanın bakış açısından bakmamak
- ✓ Çiftli mesaj: İletişimde mesajın birbiriyle çelişmesi. Olumlu mesaj-ama-olumsuz mesaj
- ✓ Özel eğitim uygulamalarında bütünleştirme eğitimi kaynaştırma uygulamalarının bir üst versiyonu.